СЛАВНИЙ ЧОЛОВІК

Славний чоловік, поет, учений і політик, Василь Курян-ський обіцяв комітетові в місті Ст., що приїде на вечерок в честь М. Шашкевича з промовою. Для міста Ст. і цілої околиці був се не щоденний случай, вечерок мусив випасти добре бодай з матеріального боку, бо одні приїдуть віддати честь Шашкевичеві, а другі схотять побачити і послухати живого славного чоловіка.

Щоби нагородити Курянського за труд, комітет завчасу рішив привітати его на двірці залізниці, подати єму букет цвітів, привезти єго з парадою до Народного дому, а по вечерку прийняти єго доброю вечерею з відповідними промовами. Виконанням сеї програми мав зайнятися студент прав Володко Сверликовський — син місцевого урядника, великий прихильник поета Курянського і сам також поет, котрий поки що ховався за прибраним іменем В. Наддністрянський.

Він уложив незвичайно гарну і поетичну промову на привітання Курянського і кілька днів переробляв її разом зі своєю улюбленою Нусею Осиповичівною, котра мала сю промову на двірці сказати. Панна Нуся, хоч тілько недавно скінчила ліцей, належала вже також до української літератури, а іменно до ліричної поезії, відколи многонадійний поет, а єї милий В. Наддністрянський так-таки й називав її у своїх віршах не інакше, тілько Нусею з різними прекрасними прикметами.

Все було уложене і приготовлене гарно наперед. Один лише клопіт лишився: такий, що Курянський не написав певно, котрим поїздом приїде, лише повідомив Сверликов-ського загально, що прибуде підвечір. Пополудні приходили до Ст. два поїзди зі Львова — оден о 5-й годині, другий пів до 7-ї: отже, коли би Курянський не приїхав першим поїздом, треба було виходити до другого цілою громадою і з букетом, що не було приємне.

Першим поїздом Курянський справді не приїхав. Тут уже всі ждали на пероні, панна Нуся уже лякалася, що забуде дещо з промови, тим часом із львівського поїзда уже всі вилізли, кому треба було, а Курянського між ними не було. Трохи розчарована завернулася громада прихильників славного чоловіка оп'ять до міста, лишаючи букет у портьєра, щоби не носитися з ним без потреби. Сверликовський наказав усім, щоби ставилися знову на двірці коло пів до 7-ї години, відпровадив Нусю до єї дому і сам пішов до своєї хати на підвечірок.

Сидів тут, неспокійний, з годину, коли нараз хтось застукав до дверей. Двері відчинилися, і в них показався поет Василь Курянський!

Сверликовський почув у першій хвилі охоту завернути єго відразу на дворець, але очевидно здержав себе.

— Ви ж котрим поїздом приїхали? — сказав лише не то здивовано, не то з докором.

— А отсим, що тепер приходить,— відповів Курянський спокійно.

— Адже зі Львова не приходить тепер ніякий поїзд!

— Я й не їду тепер зі Львова, тілько з іншої сторони,— мав орудку недалеко звідси.

— Ох, господи! — зітхнув студент.

— Що ж там такого? — спитав славний чоловік.

— Та нічо... Прошу ближче.

— Я приходжу до вас, бо тілько й вашу адресу знаю.

— Дуже мені мило. Будьте ласкаві до салону... Я покличу зараз тата й маму.

Тато й мама справді зараз надійшли, привіталися і відразу попросили гостя до підвечірку. Як тілько славний чоловік засів до стола, Володко вибіг з хати і стрілою полетів до Народного дому, де молодий комітет робив лад на сцені.

— Слухайте! — крикнув уже здалека.— Курянський вже приїхав і є в нас!

— Та коли? — здивувалися всі.

Сверликовський об'яснив їм річ і при тім розсердився:

— Як же ж так можна? Тут букет готовий і промова відповідна тілько до виходу з вагона, а він уже в місті! Що Нуся скаже? Адже она розплачеться!

Комітет згодився з Володком, що Курянський попсував програму і зробив велику неприємність Володкові, Нусі і цілій громаді. Один з комітетових відважився замітити, що Курянський нічого ж не знав про прийняття і зовсім єго не вимагав, однак се не потішило інших; все одно вийшло, що громада нечемна і що Нуся, улюблена панна всіх студентів із Ст., мусить плакати з досади і розча-рування.

— Слухайте! — відозвався енергічно Сверликовський.— Все мусить відбутися після уложеної програми! Як запо-віджено, всі маєте бути коло пів до сьомої на двірці. Інші не знають, що сталося, то й так прийдуть. А я беру на себе доставити вам Курянського на дворець, так що ви будете єго мати в хвилину, як поїзд надійде. І все буде так, як уложено. Будьте здорові!

Сверликовський побіг додому. По дорозі замовив фіакра і казав єму ставитися коло дому чверть на сьому годину, а потім, коли всядуть, їхати, не питаючи, на дворець. Дома застав Курянського при підвечірку, на розмові з батьком і матір'ю.

— Я був у Народнім домі — подивитися, чи вже все готове, чи сцена прибрана,— почав оправдуватися.

— Як же там? — спитав Курянський.

— Все дуже гарно. Людей із сіл уже повно в місті.

— Початок вечерка о сьомій, здається? — питався дальше славний чоловік, споглядаючи на годинник.— Тому я й приїхав скоріше, щоб не спізнитися.

— Не спізнитеся, не бійтеся! Як почнеться о восьмій годині, буде також добре. Се провінція.

Так потішав Володко.

Але Курянський, як кождий славний .чоловік, був нервовий і заявив, що мусить ще троха причепуритися, а потім піде до Народного дому, бо волить сам почекати, аніж ціла громада людей має ждати на нього.

Було вже по шостій годині, і за яких десять хвиль мав над'їхати фіакр. Славний чоловік не спішився занадто, бо ще мав з годину часу, і Володко по рухах єго міркував, що коли стане перебиратися, мине найменше з двайцять хвиль — небагато, але досить, щоби ціле привітання на двірці відпало і щоб люба Нуся, котра нічого не знає, плакала. Через те, хоч і не був такий славний, як Курянський, зробився нараз дуже неспокійним і нервовим, ходив з кута в кут, мняв чуприну, заглядав у вікна і думав, як затягти Курянського до фіакра. Сказати правду — зле, не сказати — також зле.

— Чого ви такі нервові? — спитав єго гість, зауваживши єго неспокій.

— Я все такий,— відповів Сверликовський навмання.—

А тепер ще й голова розболіла від тої біганини перед вечерком.

І він зі страхом почав дивитися, як Курянський стягав із себе сурдут. В тій хвилі затуркотів перед домом фіакр і станув.

— Знаєте, що я вам порадив би, пане доктор? — промовив Володко, як у гарячці.— Може би, ви ще тепер не вбиралися у фрак, а переїхалися зі мною трохи по місті по свіжім повітрі. Мені буде приємно і вам не пошкодить. Фіакр уже жде, я замовив собі. За півгодини вернемо. Що будете цілу годину робити?

Курянський подивився на годинник і зачав думати, що робити. Потім говорив, що готов спізнитися, що любить точність, що сьогодні вже милю їхав возом,— всего того Володко слухав і стояв, мрв на грані.

— Ну, та нехай там! — сказав нарешті.— Се ще справді не час на вечерок. Трохи провітритися не пошкодить.

Володко аж відітхнув.

— Ручу вам, що вечерок не почнеться о 7-й годині! — промовив з запалом, мовби хотів звеличати всю Русь-Ук-раїну за єї неточність.

Курянський надягнув знову сурдут і пальто, і оба вийшли надвір. Коли б так був надумувався ще кілька хвилин, була би вийшла невдача на цілій лінії.

Фіакр, не питаючи, повіз обох просто на дворець. По дорозі Сверликовський розмовляв з Курянським то про се, то про те, а тим

часом думав, куди і як єго завести на перон, аби виглядало, що саме тепер він приїхав. Казав фіакрові станути перед бічним входом до двірця і попросив свого гостя, чи не був би ласкав заглянути з ним на хвилину на перон, бо саме тепер надходить поїзд із Львова, а ним, може, приїде тітка на вечерок, отже, випадає взяти її до себе додому.

Курянський не перечився і пішов зі своїм прихильником без ніякого підозріння на перон саме в хвилю, як заїздив з гуркотом довгий поїзд. Коли з возів почали вилазити люди, оба стояли вже перед поїздом і розглядалися.

— Здається мені, що тітка не приїхала,— замітив Во-лодко.— Ану, вертаймо!

І пішли за гуртом людей.

Коли тут ціла громада, що стояла збоку, як не крикне: "Славно! Славно!" Курянський аж перепудився і оглянувся, кому се честь дають. Але зараз і зміркував, що се єго вітають, і усміхнувся. Тим часом панна Нуся, гарна, як рожа, вийшла з громади, вклонилася і почала говорити:

— Високоповажаний пане доктор! Ми з тугою чекали на сей поїзд, що мав нам привезти так дорогого гостя,— і він привіз нам вас...

І далі говорила панна Нуся гладко, з чуттям і поважанням, так що Володко ріс як на дріжджах і єго нервовість зовсім минулася. Курянський, як годиться, слухав промови з похиленою головою, прийняв букет, подякував, привітався зі всіма — і ані тепер, ані потім ні одним словом не згадав, що він уже в місті від полудня.

Всі вийшли з двірця і гуртом пішли в місто. Сверликовський хотів садовити славного чоловіка у фіакра, однак він не згодився і йшов пішки разом з громадою.

Володко виконав свою програму, на вдоволення своє, Курянського, Нусі і громади. А як промовляв славний чоловік на вечерку і як випала дальша програма, про се було в часописах, отже, тут нема що розписуватися.